

Sezona 2018/19.
Alfred de Mise
LORENCAČO
Režija Boris Liješević

JDP

**IZOSTAVLJENA
STRANICA...**

JUGOSLOVENSKO DRAMSKO POZORIŠTE

Beograd
www.beograd.rs

Sezona 18/19.

ALFRED DE MISE
LORENCAČO

Režija Boris Liješević

Premjera 28. maja 2019. u 20 časova na Velikoj sceni „Ljuba Tadić“

Jugoslovensko dramsko pozorište

ALFRED DE MISE LORENCAČO

Alfred de Musset
Lorenzaccio
Prevela Mirjana Zdravković

Adaptacija i redakcija prevoda Boris Liješević, Fedor Šili, Miloš Krečković

Reditelj Boris Liješević

Dramaturzi Fedor Šili

Miloš Krečković

Scenograf Gorčin Stojanović

Kostimograf Maria Marković Milojev

Kompozitor Anja Đorđević

Tekst songova Marija Stojanović

Scenski govor Ljiljana Mrkić Popović

IGRAJU

Lorenco di Medići, Izgnanik, Građanin MARKO JANKETIĆ

Filipo Stroci, Alamano, Korsini, Paci BRANISLAV LEČIĆ

Vojvoda Aleksandar di Medići, Kardinal, Kozimo di Medići,
Zlatar, Trgovac, Studenti, Vlastelini, Članovi Veća osmorice
Luiza Stroci, Marija Soderini, Vratar, Izgnanik, Građanka
Katarina Đinori, Gabrijela, Izgnanik, Građanka
Pjetro Stroci, Mafio
Gospodar Mauriče, Đulijano Salvijati, Oficir, Izgnanik
Prior Leone Stroci, Bindo Altoviti, Oficir, Kaluđer, Izgnanik

MILAN MARIĆ

SLOBODA MIĆALOVIĆ

MILENA VASIĆ

MIODRAG DRAGIČEVIĆ

PETAR BENČINA

ANDRIJA KUZMANOVIĆ

Organizator Vladimir Perišić

Inspicijent Dušan Milosavljević

Sufler Dragana Andelković

Stručni saradnik za italijansku kulturu Prof. dr Dušica Todorović Lacava

Asistent reditelja Natalija Kidišević

Asistent scenografa Ivana Krnjić

Majstor svetla Aleksandar Baštanin

Inženjer zvuka Mina Strugar

Realizator zvuka Aleksandar Major

Premijera u utorak, 28. maja 2019. u 20.00 časova na Velikoj sceni „Ljuba Tadić“

ALFRED DE MISE, DETE SVOG I NAŠEG VEKA

Alfred de Mise, rođen 1810. u uglednoj pariskoj porodici, od mладалаčких дана pokazao je dar za poeziju i dramu. De Miseov životni put najupečatljivije se vidi iz njegovog poluautobiografskog dela, *Ispovest jednog deteta veka* (1836). Stekao je dobro obrazovanje na liceju Anri IV, gde je bio odličan student, mada je napustio medicinu i prava kad je upoznao Viktora Iga i okrenuo se umetnosti. Izabran je za člana Francuske akademije 1852. No, kroz život su ga vodile strasti, u stalnom sukobu s tradicionalnim vrednostima. Preminuo je rano, 1857, u Parizu.

Njegova brilljantna mладалаčka pojавa ispoljila se prvo u kružoku (*cénacle*) ranih francuskih romantičara, prvo u salonu Šarla Nudjea, bibliotekara u De l'Arsenal, gde su se okupljali Alfons de Lamartin, Alfred de Vinji, Viktor Igo. Ali posle nekoliko godina, Igo i kritičar Sent-Bev pokrenuli su kružok u Igoovom domu u ulici Notr-Dam-de-Šamp, u koji su se osim De Misea uključili i drugi mlađi pisci, Prosper Merime, Teofil Gotje, Žerar de Nerval. De Mise je debitovao u januaru 1830. zbirkom *Španske i italijanske priče*, inspirisanom motivima iz folklora, muzike i nacionalnih plesova Španije i Italije, mitovima o ljubavi, ubistvima iz strasti i dvobojsima. U časopisu je objavio svoje prvo dramsko delo, *Davolova potvrda*, a krajem te godine, u Odeonu je izvedena komedija *Venecijanske noći*. Iako je bila debakl, nije se pokolebalo – nastavio je da piše drame. Štaviše, i stihovi i prozna dela imali su ponešto od teatarske organizacije govornih delova. Objavio je nekoliko drama i dramoleta u dva toma, pod zajedničkim naslovom *Predstave iz fotelje* (1832, 1834). Često bi pošao od neke znane poslovice (*Ne igraj se ljubavlju* jedno je od najuspelijih dela, s pravim romantičarskim prožimanjem emocija i groteske). Ove drame namenjene pre čitanju no izvođenju na (tadašnjoj) sceni, ukazuju koliko ga je žeđ za pozorištem nagonila da stvara, ne mareći za publiku.

Osuđivao je umetnike romantičare koji su stvarali političke idole i dizali ih na društveni pijedestal: „Jalov je posao slediti gomilu“.

Njegova romantičarska silovitost dospela je do vrhunca pošto je doživeo emotivnu krizu u periodu 1833–1835.

Ljubavna storija sa Žorž Sand donela mu je mnogo patnje, a s njom, možda najlepšu lirsku poeziju i drame. Godine 1833. napisao je dramu *Marijanine čudi*, a 1834. *Lorencačo*, za koju je podstrek dobio od Žorž Sand. Ona mu je ukazala na *Firentinske hronike* Benedeta Varkija (napisane u prvoj polovini XVI veka, ali zbog iskrenog tona čekale su gotovo dva veka na objavljivanje). De Mise je progovorio o buntu koji je isprazan dok god je individualan, o zlu koje brže preobrazi dobre naume nego obrnuto. Kao što se ne može igrati ljubavlju, ne može se ni s razvratom. S obzirom na ogroman broj likova, ovo je delo prvi put prikazano tek 1896. u pozorištu Renesans, a glavnu ulogu igrala je Sara Bernar.

U periodu 1835–37. nastao je ciklus pesama *Noći*, svojevrsni dijalog pesnika i njegove muze, u kom je izgradio kult patnje i odredio program romantičarske poezije. U pesmi *Decembarska noć* ta patnja u samoći dostiže halucinantne vizije opšteldjudskog bola.

U poslednjoj deceniji života, De Mise pronalazi novu ljubav, Emi d'Alton, iako neki komadi (*Suvenir*, 1841) vraćaju u sećanje avanturu sa Žorž Sand. U to vreme, nastaju i drame „na poslovcu“ – *Vrata moraju biti otvorena ili zatvorena* (1845) i *Ne može se na sve misliti* (1849), lepršave i elegantne, *Putovanje u Gotu, Karmozin* (1850, izvedeno 1865), *Betina* (1851), dramu u stihovima *Avgustov san* (1853) i jednočinka *Magarac i potok* (1855). Njegove drame odražava sile sukobljene u samom De Miseu: s jedne strane, vatreni idealista i osećajan čovek, a s druge, cinični, razuzdani i promiskuitetni ljubavnik. Sveukupno, De Mise kristališe unutrašnje drame svojih junaka pažljivo građenim zapletom, koji podseća na Šekspira. Premda to nisu „dobro skrojeni komadi“, nemaju lokalne boje ni velelepne monologe ni melodramska sredstva kakva odlikuju drame njegovih savremenika, Igoa i Dime Oca, izgleda da su baš takve prijemčive današnjem čoveku.

Alfred de Mise je čovek teatra. Vreme je potvrdilo njegovo mesto u književnosti: drame koje je napisao izvode se i danas, kako na scenama u Francuskoj tako širom sveta.

**IZOSTAVLJENA
STRANICA...**

Boris Liješević

U KLASICI ČITATI SEBE I SVOJE VRIJEME

Uvijek kada pripremam biografiju za neku novu programsku knjižicu, suočavam se sa činjenicom da je u njoj prilično malo naslova iz klasične dramske baštine.

Nekada sam mislio da će vrijeme za klasiku doći sa godinama i iskustvom, međutim, godine su donijele samo saznanje da me mnogi veliki klasični pisci i njihovi komadi ne uzbuduju. Ja sam inspiraciju pronalazio u svakodnevici, u onome što se dogada pred našim očima, što nosimo tihom i krijemo od drugih... te predstave sam tražio u autorskim projektima. A svoj rediteljski jezik gradio na direktnosti kazivanja i bliskosti sa gledaocem.

Nisam pristajao ili nisam uspijevao da o današnjim važnim temama govorim u stihovima, kitnjastim replikama, kroz vrijeme i epohu nekog pisca... ta vrsta savremenog čitanja klasike mi nije bliska. Kad god sam to pokušao, osjećao sam se kao u nečijem tuđem kostimu ili kao u lavitru u kojem ne stvaram već grčevito tražim izlaz. Mislio sam da se nikada više neću hvatati takvih komada.

A onda je iz neke stare kutije sa dramskim tekstovima izronio *Lorencačo*. Dobio sam ga od Ognjenke Miličević prije gotovo petnaest godina. Uzbudio me spoj velikog istorijskog i intimnog; opštег i ličnog. U jednoj osobi se bore revolucionar i Otac koji strahuje za svoju djecu; tiranoubica i dječak koji želi da sačuva svoju dušu i dobar glas o sebi. Dječak je tražio svoje mjesto u istoriji, a izgubio je sve. Razočarao se, shvatio da je promašio cilj, život. Put u istoriju popločan je tuđim suzama, porocima, grijehom. Ne treba raditi za čovječanstvo i za opštu dobrobit jer se poslije ne mogu oprati ruke. Čak ni krvlju. Našao sam svijet u tom komadu. Ljudi koji ne znaju kako da se nose sa nepravdom, sa vremenom u kojem nema više nikakvih vrijednosti, sa represijom, tiranijom, korupcijom. Komad koji danas tako snažno rezonira da je dovoljno pustiti ga da se čuje, bez šminke, bez likova gradenih specifičnom bojom glasa, držanjem tijela, pogledom... Iako napisane prije 160 godina, riječi su im žive, današnje, pune dilema, patnji, preispitivanja, bola.

Odbacujem jaz koji predlaže mnogu uvijek zjapi u dodiru sa klasičnim komadima. Odbacujem (strah)poštovanje, kontekst, istoriju, epohu, i uzimam ga kao nešto što nastaje sad. Na probama. Kao da je autorski projekat. Ali ovo je nešto drugo,

klasika koju odbijam da doživljavam kao klasiku, već kao nešto današnje, goruće, napisano samo za mene. Za nas. Za ovaj trenutak. Nešto što treba baš sad da čujemo vidimo, sa čime treba da se suočimo. Ništa drugo nije važno. Sad! Sad! Sad! Ne čitati klasiku, već u klasicu čitati sebe i svoje vrijeme. I njime se baviti. Ne nekim dalekim, piščevim vremenom i navikama, načinom života. Neeeeee!!!! Bez skrupula. Klasika nije to. Nije njeni svrha rekonstrukcija vremena u kome je napisana. Iako film bez toga ne postoji, pozorištu to nije neophodno. Jer to nije hrana kojom se hrani pozorišna publika. Pozorište je uvijek savremeni ritual u kome gledalac traži sebe, traži da bude dirnut, pokrenut, da mu se zaustavi dah, promijeni ugao posmatranja, a ne da se ispoštuju navike. I zato treba srušiti tu fasadu klasike. Uzeti je u ruke i izmrvti. Zaboraviti i kad je pisana i kom pravcu pripada, baviti se tim tekstrom jer nas zanima naše vrijeme i naše dileme. Ne tretirati je kao prošlost, već sadašnjost koja vri. Pustiti je kroz sebe pa neka ostane šta ostane. Samo tako će se ponovo roditi i dokazati samu sebe i progovoriti novim jezikom. Tako će ovaj davno napisani komad dobiti mjesto u našem životu, jer on ne postoji bez nas koji sa njim komunciramo. Ponovo će postati živ i važan u ovom vremenu gubljenja pravaca, kompasa, vjere, vrijednosti, lutanja u političkom životu, pogrešnih ideja, gubljenja nade. Treba pustiti komad da pronađe svoj novi odgovor na staro pitanje. Da sam dođe do razloga zbog kojeg je nekada davno napisan, sačuvan i zapamćen i zbog kojeg je ostao intrigantan. Da ponovo postane opasan. Klasika nije vrt u Versaju, niti Šenbrun u Beču, a ni katedrala u Firenci. Klasika je Beograd, Srbija, Balkan, svijet u XXI vijeku. Klasika smo mi. A mi smo vi, vi koje je napisao Alfred de Mise 1834. I vaše riječi su naše riječi. Među nama nema jaza, nema okvira. Ne gledamo vas kroz objektive fotoaparata i ne pravimo selfije s vašim slikama u baroknim ramovima. Ulazimo u dijlaog sa vama. Hvatomo se za grla. Rvemo se. Valjamo se po ulicama. Vi nosite snagu piščevog bunta, a mi revolt svog vremena u koje ne vjerujemo, kao ni u budućnost, ni u promijene. U tome se prepoznajemo. I tako postajemo dio vašeg svijeta i života, a vi dio našeg i gradimo jedan poseban. Nov. Autentičan. Život razmjene i komunikacije koji će početi kada sjednete u salu i otvoriti se zavjesa. Sad.

**IZOSTAVLJENA
STRANICA...**

HRONIKA UBISTVA

Prema Firentinskoj hronici Benedeta Varkija

Došla je noć koju je sADBina označila kao nesrećnu smrt vojvode Alesandra. Bilo je između pet i šest sati, u subotu pred Bogojavljenje, a 6. januara godine 1536. Vojvoda još nije završio svoju dvadeset šestu godinu. Ovu smrt, o kojoj je govoren i pisano na različite načine, ispričaću sa najvećom verodostojnošću, pošto sam priču čuo iz samih usta Lorenca, u vili Paluelo, udaljenoj 8 milja od Padove. Ali, da prvo kažem nešto o životu i ponašanju Lorenca.

Rođen je u Firenci 1514. godine, 24. marta. Njegov otac je bio Pjer Frančesko di Medići, sin Lorenca i unuk-nećak Lorenca, Kozimovog brata; a njegova majka Marija, kćer Tomaza Soderinija, sina Paola Antonija. Ova žena retke razboritosti i ljubavnosti, izgubivši muža dok je Lorento još bio dečak, odgojila je dete brižno i požrtvovano. Lorento je pokazao neverovatnu inteligenciju još za vreme studija; ali tek što se osamostalio od starateljstva svoje majke, pokazao je nemirnu, nezasitu stranu uma i tendenciju ka lošem i pogrešnom. Pošto je bio učenik Filipa Strocija, počeo se otvoreno smejati svemu što je božansko i ljudsko. Umesto da traži sebi jednake, povezivao se s ljudima niskih moralnih vrednosti koji su njegove postupke veličali i koji su mu pokazali, ne samo poštovanje, već učestvovali u oblikovanju njegove uklete duše. Svaku svoju želju je zadovoljavao, posebno ljubavne hirove, bez obzira na pol, godine i stanje ljudi. Tako je stekao prezir prema ljudskom rodu. Njegov apetit za slavom bio je čudan: nije propuštao, kako u postupcima tako i u govoru, da stekne i opravda reputaciju galantnog ili produhovljenog čoveka. Pošto je bio mršav i slabašan, zvali su ga Lorencino. Nije se smejavao, nego samo osmehivao. Iako je bio prijatnog izgleda, nije bio zgodan, sa

svojim smeđim licem i melanholičnim osmehom, pa ipak je uživao u svojim mladalačkim danima... Doveo je Fračesku, sina Rafaela Medičija, pretendenta na papsku krunu, mladog čoveka velikog znanja i nade, do takvog stanja propasti, da je ovaj nesrećni čovek, smatran ludim i bio poslat nazad u Firencu.

U isto vreme, Lorento je osramotio papu i postao predmet mržnje građana Rima: jednog jutra, na mestu Konstantinovog slavoluka i na drugim mestima grada, pronađen je veliki broj obezglavljenih drevnih figura. Papu je to toliko razljutilo da je izjavio da će počinilac ovog zločina biti obešen. Kardinal je, otkrivši da je to Lorento, otišao da posreduje za naklonost i oproštenje kod pape, pravdajući da je mladi entuzijasta, umetnik-amater, koji prati primer svojih predaka iz porodice Medići.

S velikim poteškoćama, kardinal je uspeo da umiri papu, koji je Lorenta nazvao sramotom svog doma. Pod pretnjom smrti, rečeno je da će Lorento biti proteran iz Rima ako se to ponovi, dvema uredbama, od kojih je jedna poticala od Molce, velikog učenjaka i poliglote koji je u Rimskoj akademiji održao govor o Lorencu koristeći se „najlepšim“ latinskim pogrdama.

Po povratku u Firencu, Lorento je počeo da plača danak vojvodi Alesandru. Izuzetno je dobro glumio svoju očaranost i zadovoljstvo zbog službe Alesandru. Otišao je toliko daleko da ga je ubedio u to da je na sebe preuzeo ulogu špijuna kako bi mu prenosio planove pobunjenika; u stvari, on je održavao tajne odnose sa pobunjenicima, i svaki dan je saopštavao vojvodi po neku informaciju o bekstvu izgnanika; i pošto je bio toliko velika kukavica da se nije usudivao da nosi ili dodirne

**IZOSTAVLJENE
STRANICE...**

Beleška o programu

Prof. dr Dušica Todorović Lacava priredila je podatke o istorijskim ličnostima Lorenco, Alesandru i o Veću osmorice, a prevela je s italijanskog odlomak iz *Apologije Lorenca Medičija*.

Zahvaljujemo za lektorsku pomoć prof. dr Ranku Koziću za latinski i doc. dr Ilu Akadu za klasični grčki jezik.

U izradi ovog programa korišćeni su sledeći izvori:

- Pierre-Georges Castex, Paul Surer: *Manuel des Études littéraires françaises: XIXe siècle*. Paris, Classiques Hachette, 1950.
- Benvenuto Ćelini: *Moj život*. Gornji Milanovac, Galerija, 2006.
- Nikolo Makijaveli *O zaverama*. Beograd, Službeni glasnik, 2015.
- *The Reader's Encyclopedia of World Drama*. Edited by John Gassner & Edward Quinn. London, Methuen & Co. Ltd, 1975

Prevod na engleski: Vuk Simić

Fotografije s probe: Nenad Petrović

Dizajn plakata i korica: Mirko Ilić Corp.

Dizajn programa: Adam Rakićević

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.133.1-2:792.091(083.97)

821.133.1.09(083.97) A. Мисе

ALFRED de Mise: Lorencačo : režija
Boris Liješević : premijera 28. maja
2019. na Sceni «Ljuba Tadić» : sezona
2018/19 / [program uredili Jelena
Kovačević, Gorčin Stojanović ;
fotografije Nenad Petrović]. - Beograd :
Jugoslovensko dramsko pozorište, 2019
(Beograd : Birograf). - 30 str. : fotograf.
; 21 cm

Tiraž 1.000. - De Mise: biografija: str.
4. - Str. 6: Reč dramaturga / Fedor Šili.
- Biografije: str. 26-29.

ISBN 978-86-80513-97-3

a) Мисе, Алфред де (1810-1857) --
Лоренцачо -- Сценско извођење --
Програми

COBISS.SR-ID 276479244

MEDIJSKI SPOZNOR

PRIJATELJ KUĆE

www.jdp.rs

Telefoni blagajne
2644447 i 3061957

Štampa
Birograf
Tiraž 1000